

VSNU-reactie op rapport onderzoek voorbereidend jaar

1. Enkele opmerkingen vooraf

De Landelijke Commissie Gedragscode Hoger Onderwijs heeft op 17 juni 2020 het rapport Onderzoek Voorbereidend jaar gepubliceerd. De Landelijke Commissie Gedragscode Internationale Student (LC) heeft de VSNU gevraagd om voor 1 november te reageren op het rapport en de daarin genoemde aanbevelingen. Voor wij ingaan op de aanbevelingen, hebben we enkele opmerkingen vooraf.

De Nederlandse universiteiten vinden het van groot belang om toegankelijk onderwijs van hoge kwaliteit te bieden. Dit bieden wij aan studenten in Nederland en aan internationale studenten die zich hebben gekwalificeerd voor een bachelor- of masteropleiding in Nederland. Sommige internationale studenten komen uit een onderwijssysteem waar zij zich niet rechtstreeks kunnen kwalificeren, maar zouden door het wegwerken van deficiënties wél in staat zijn te voldoen aan de toelatingseisen en een opleiding in Nederland met goed gevolg af te ronden. Voor deze studenten kan het voorbereidend jaar uitkomst bieden. Universiteiten kunnen op deze manier zorgen dat getalenteerde studenten toegang hebben tot hun opleidingen. Bovendien kan dit bijdragen aan de diversiteit in *de international classroom*.

Voor zowel de student als de opleiding is het van groot belang dat de toelatingseisen helder en passend zijn. Vooraf moet goed worden getoetst of een student in staat zou moeten zijn het onderwijs in het voorbereidend jaar met goed gevolg af te ronden en daarna met succes aan de opleiding deel te nemen. De commissie wijst hier dan ook terecht op. Tegelijkertijd zetten wij vraagtekens bij de relatie tussen de reikwijdte van het onderzoek en de aanbevelingen die in het rapport wordt gelegd. De commissie is het onderzoek gestart met een scope die zich beperkt tot het voorbereidend jaar in samenwerking met private aanbieders, maar de conclusies raken beleidsterreinen daarbuiten (bijvoorbeeld ten aanzien van de werving van studenten). Ten dele worden de aanbevelingen onvoldoende gesteund door de conclusies uit het onderzoek. Dat neemt niet weg dat de universiteiten kwaliteitszorg voor het voorbereidend jaar van groot belang vinden. Op sommige punten kijken zij, op basis van de conclusies van het rapport, opnieuw naar het beleid voor het voorbereidend jaar. Hieronder gaan wij in op de zes aanbevelingen uit het rapport.

2. Reactie op de zes aanbevelingen

1. *Ontwikkel (stringenter) beleid op basis van kwaliteit van onderwijs en strikte opvatting van het wegwerken van deficiënties, ter zake van de wenselijkheid om actief, al dan niet via agenten, studenten te werven die (nog) niet toelaatbaar zijn.*

Het is onduidelijk waarom de commissie ervoor kiest een strikte opvatting van het wegwerken van deficiënties na te streven. Universiteiten zien dat in een groot aantal landen getalenteerde scholieren een diploma halen dat gelijkstaat aan het Nederlandse havodiploma, omdat in het betreffende land geen hoger middelbare school diploma bestaat. Dit betreft dus niet 'een enkele getalenteerde student', zoals in het rapport staat genoemd. Universiteiten willen deze getalenteerde scholieren de kans geven om aan een passende opleiding in Nederland te komen studeren via het voorbereidend jaar. De VSNU zou graag zien dat de definitie in de



Gedragscode wordt verhelderd zodat er duidelijkheid ontstaat over de reikwijdte en bandbreedte van de toepassing hiervan. We gaan hier graag over in gesprek met de Landelijke Commissie en het ministerie van OCW.

De onderzoekers van het rapport vragen zich af of studenten aan het eind van het voorbereidend jaar daadwerkelijk het vwo-eindniveau bereikt hebben. Hiervoor zijn het 'slagingspercentage' van het voorbereidend jaar en het studiesucces in de vervolgopleiding relevant. Het percentage studenten (24%) dat na het voorbereidend jaar niet instroomt in de opleiding is geen duidelijke weerspiegeling van studiesucces, omdat een deel van de studenten er zelf voor kiest niet met de vervolgopleiding te starten. De studieresultaten in de vervolgopleiding laten geen cijfers zien die afwijken van het normale beeld. Oftewel: studenten die via het voorbereidend jaar zijn ingestroomd zijn even succesvol in de opleiding als andere studenten. Het is daarom onduidelijk waarom de commissie de studieresultaten van het voorbereidend jaar in twijfel trekt.

Over de taalscores geven de universiteiten aan dat de TOEFL-scores zoals gebruikt in dit rapport niet up-to-date zijn. De vergelijkingstabel TOEFL-IELTS score in de gedragscode is verouderd en inmiddels incorrect. Deze tabel is niet aangepast aan de wijze waarop TOEFL sinds enkele jaren geschaalde subscores en het algehele gemiddelde berekent. Daarom werken sommige universiteiten inmiddels met een aangepaste vergelijkingstabel. Het is dus van belang om ook op dit punt de Gedragscode aan te passen.

De LC trek de wenselijkheid van werving van internationale studenten die nog niet voldoen aan de toelatingseisen in twijfel. De VSNU meent dat het van belang is dat duidelijk is hoe de werving van deze studenten bijdraagt aan het behalen van geformuleerde ambities van de universiteit (bv. ten aanzien van kwaliteit of diversiteit en inclusie) en ziet dit ook terug bij de universiteiten. Daarnaast lijkt de vraag 'of het wel verantwoord is' buiten de scope van het onderzoek te liggen.

- 2. Ontwikkel beleid, toegespitst op een op de campus te verzorgen en eenduidig vormgegeven voorbereidend programma, waarin op onderdelen ruimte kan zijn voor specifieke aspecten die zien op de wijze van voorbereiding alsmede de opleiding, instelling of studieomgeving.*

De VSNU onderschrijft dat er goed en intensief contact moet zijn tussen de universiteit en de aanbieder van het voorbereidend jaar. In enkele gevallen is deze relatie sterk geformaliseerd, waarbij de universiteit zitting heeft in een Joint Strategic Management Board. Ook onderschrijven wij dat studenten er baat bij kunnen hebben om op de campus onderwijs te krijgen. Dit gebeurt bij de universiteiten vaak al volledig of ten dele.

Eenduidigheid moet echter geen doel op zich zijn, en de nauwe betrokkenheid van de universiteit zou eerder moeten zorgen voor gedifferentieerde programma's die optimaal aansluiten op de betreffende opleidingen. Bovendien geldt ook hier dat de resultaten van het onderzoek niet nopen tot één standaard programma dat nationaal getoetst wordt. Het feit dat studenten uit het voorbereidend jaar in de opleiding niet onder doen voor andere studenten, is een positieve indicatie van de kwaliteit van het programma in het voorbereidend jaar.



- 3. Maak in het beleid duidelijk op welke wijze de toelaatbaarheid van internationale studenten wordt bepaald.*

De betrokken universiteiten geven aan ofwel al regelmatig de toelatingseisen voor het voorbereidend jaar tegen het licht te houden, of dat (uitgebreider) te zullen doen naar aanleiding van dit rapport. De VSNU onderstreept het belang van transparante toelatingseisen.

- 4. Ontwikkel beleid ter zake van de verschillende activiteiten die in de rol of functie van agent worden uitgevoerd en hoe deze zich verhouden tot de formele relatie met agenten.*

De commissie geeft aan dat zij private aanbieders ziet als agenten, omdat zij - onder andere - wervingsactiviteiten ontplooiën. De VSNU meent dat deze redenering niet opgaat; ook universiteiten ontplooiën immers wervingsactiviteiten. Het is hier met name van belang dat de universiteit en de private onderwijsaanbieder heldere afspraken met elkaar maken over wat onder de verantwoordelijkheid van beide partijen valt. (zie ook de reactie op aanbeveling 2).

- 5. Voorkom dat voorafgaand aan een opleiding die een numerus fixus kent of op andere wijze selecteert bij de toelating, een voorbereidend jaar wordt aangeboden.*

De VSNU deelt met de commissie dat het van groot belang is dat (aankomende) studenten weten waar zij aan beginnen. In het geval van een voorbereidend jaar dat vooraf gaat aan een numerus fixus opleiding, is het van belang dat de betreffende student weet dat de toelating tot de opleiding nog niet zeker is en er een alternatieve (niet NF) opleiding is waar de student aan zou kunnen beginnen als hij/zij niet in de NF opleiding kan instromen. Ook bij een schakeltraject (een andere situatie maar op sommige punten vergelijkbaar) werken sommige universiteiten op deze wijze. Het is aan de instelling om hier een afweging in te maken, maar we herkennen het dilemma en gaan hier graag over in gesprek met de Landelijke Commissie.

- 6. Kom tot een sluitend overzicht van het aanbod op het gebied van voorbereidend onderwijs.*

De VSNU realiseert zich dat niet alle websites van universiteiten volledig inzicht geven in het aanbod aan voorbereidend onderwijs. Met name het voorbereidend jaar dat via aanbieders van de tussenjaren wordt aangeboden is niet zichtbaar. De universiteiten waarvoor dit geldt zullen dit verbeteren. Aanbeveling 6 wordt door de VSNU ondersteund voor zover het de informatie betreft op de websites van de universiteiten. Wij zullen als koepel geen allesomvattend overzicht publiceren. Het voorbereidend jaar is slechts bij een aantal universiteiten aan de orde en daar dient de informatie transparant te zijn. Wij menen dat wij als koepel hier geen rol in hebben, anders dan het delen van best practices tussen de universiteiten die gebruik maken van aanbieders van tussenjaren.

3. Conclusie

Het rapport over het voorbereidend jaar heeft de betreffende universiteiten nog eens extra naar hun beleid doen kijken. Voor een groot deel zijn de universiteiten tevreden met dit beleid: de toelatingseisen zijn helder, studenten doen het goed in het voorbereidend jaar en in de opleiding daarna. Op die manier krijgen deze studenten een kans om in Nederland te studeren



en dragen zij bij aan de international classroom. Uit het rapport komt een aantal punten naar voren dat nadere aandacht vraagt. Voor een deel betreft dit het eigen beleid van de universiteit. Dit wordt verder door de universiteit opgepakt. Voor een ander deel betreft dit landelijke afspraken zoals vastgelegd in de gedragscode. Deze punten worden betrokken bij de evaluatie van de gedragscode in het najaar van 2020.

De VSNU dankt de commissie voor haar grondige analyse en blijft ook in de toekomst graag in gesprek, om gezamenlijk te blijven werken aan goed en toegankelijk onderwijs.